

סוף זמן קר"ש

עש"ק מט"ו"מ

8:41

עש"ק דברים 8:44

מאן דלא קרי קר"ש בעונתה
בנדוי הוא כל ההוא יומא
(וזה"ל בלק קפ"ו)

י"ל ע"י: התאחדות אברכים דקה"ל ימב לב דסאטמאר

בנשיאות כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

שיעור השבוע

חבורת יסודי התורה

פרשת מט"ו"מ

מס' סוטה ו: עד ח:

פרשת דברים

מס' סוטה ט: עד י:

בלמוד מס' סוטה וראש ח' הי"ח
לחיות לזכר עניית, ובדרך הטבע א'
אשר לחתוב, ואן וק כח קדושת
למוד התורה אפשר לנצח שנינות
הקשים, ואן יש תקוה לזכר יחודי כשר
דברים רבתי שלילא בחזקת מס' סוטה

כ"ח תמוז תש"ע

מט"ו"מ

שנה י"ב גליון ל"ה (תקט"ז)

גורל מעלת השלום

נחנו נעבור חלוצים. מסורה ג' פעמים נחנו, כלנו בני איש אחד נתנו (בראשית מ"ב י"א), נחנו פשענו ומרנו (איכה ג' מ"ב). י"ל אם נחשב אותנו כלנו לבני איש אחד, ושלום ואחדות במחנותינו, אזי נוכל לעבור חלוצים לפני אויבנו באין פגע לנו, אע"פ שנחנו פשענו ומרנו, כדאי במדרש רבה (בראשית ל"ח, ו') חבור עצמים אפרים הנח לו (הושע ד' י"ז), אפי' עובדים ע"ז אם שלום ביניהם אז אין פגע רע ביניהם ואין מדת הדין יכולה לשלוט בהם.

חזקת סופר, בשיר משן

בלתי אל ה'

החלצו מאתכם. הדכלל הוא דישאל עם קדוש צריך להיות רק בה' מבטחם בצאת ישראל למלחמה, ולא בחרב וחנית וטוס מוכן למלחמה ושום דבר גשמי וטבעי בלתי אל ה' לבדו עניהם. וזהו שזירום והזהירם החלצו רצה לומר התפשטו והסירו לבבכם מזה שיש אתכם אנשי חיל ואנשים לצבא, התפשטו ממחשבה זו לגמרי רק ויהיו על מדין בבטחון בה' לבדו. וזהו לתת נקמת ה' במדין או תוכלו להם בודאי, והבן היטב ויכנסו הדברים בלבך כי בכל דבר צריך להיות כן ובכל דרכו משכיל ויחשוב כן ויאמר כן בלבו ועל ידי זה יושע בה' תשועת עולמים.

נחם מנחם

כאדם המלשין

וימסרו מאלפי ישראל וגו'. מאי לשון וימסרו. אכן הענין הוא, כי ה' אמר נקום נקמת ב"י ומשרעה' לא רצה שינקמו ב"י נקמת עצמם רק אמר לנקום את נקמת ה' במדין. לזה אמר "החלצו" מאתכם היינו שתוציאו א"ע מלנקום נקמתכם. והנה כאשר לזה צריך להיות צדיק וחסיד שהיה כוונתו רק לכבוד ה'. וכל אחד מיהודא הסתיר א"ע לאמר מה אני נחשב לקנא לכבוד ה'. והחברים מבי' אשר ידעו על איש אחד שהוא ירא ה' באו אל משה והגידו לו שזה הוא צדיק גמור. ע"כ אמר הכתוב לשון וימסרו הוא לשון מסירה כאדם המלשין על חבירו בקרא מסור.

אודב ישראל, לקוטים

וידבר משה אל ראשי המטות לבני ישראל לאמר זה הדבר אשר צוה ה', י"ל כי משה דבר לב"י על ראשי המטות שירגילו בני ישראל עצמם לאמר על דברת ראשי המטות זה הדבר אשר צוה ה', י"ל כי כל היוצא מפי השופט, יהיה בעיני עם ה' כאלו ה' צוהו לעשות כן כי מסתמא רוח ה' נוססה ברעה צאן קדשים וק"ל. [תקט"ג].

חזקת סופר

לשם שמים

אלה מסעי בני ישראל וכו'. י"ל והכתוב משבח הכנס"י. דבאמת אף שהיו זרע ישראל בגלות מצרים בשיעבוד גדול שיעבוד הגוף בעבודה קשה בחומר ובלבנים המפרכת ומשברת את הגוף. עכ"ז כשנאלו ויצאו שם לא היה עיקר השמחה

שלחם על שיצאו לחירות משיעבודם הקשה רק עיקר שמחתם היה על אשר שבגלות מצרים היתה גם השכינה הקדושה עמם וכל מרכבה הק' ופמליא של מעלה. כנודע מזה"ק פרשת שמות על פסוק בני ישראל הבאים מצרימה עיי"ש. וכמבואר לעיל פרשת שמות, והיו אז שמחים ביציאת מצרים על הוצאת הקדושה. היינו השכינה כביכול וכל צבא מעלה מן הגלות והשיעבוד ונתרומם קרן הקדושה. וזה"ש אלה מסעי בני ישראל כו' לצבאותם, היינו דעיקר יציאתם ממצרים בעצמם לא היה חשוב בעיניהם. כ"א מה שכל צבא מעלה צבאות ה' יצאו עמם. מזה נהנו ושמחו. ולא על שנפטרו משיעבוד גופם גלות הגשמי. וזהו עובדא גדולה יקרה ונכבדת. ומאוד היה חביב בעיני הש"י זה השמחה ומחשבה טובה של זרע ישראל. ולזה ויכתוב משה את מסעיהם כדי לחבבם בעיני הש"י מחמת שזאת המסע והיציאה מארץ מצרים היה רק לשם שמים ולא כוונת להנאת עצמם. והבן כ"ז היטב.

אודב ישראל

נקום נקמתם

וידבר משה אל העם לאמר וכו'. פי' רש"י אע"פ ששמעו שמיתתו תלוי בדבר עשה בשמחה, וצ"ל מאי חידוש הלא אם יעבד ולא יצא למלחמה מ"מ ימות בע"כ דיד' גם מה שפירש אצ"כ וימסרו להודיע שבחן וכו' עד שלא שמעו במיתתו אמר עוד משע וסלקונו וכו' וצ"ל א"כ נראה אינם חביבים עליהן, נ"ל דאם מלך ינקום נקמת עמו אין רא' שאוהב אותם ונקום נקמתם בשביל שדורגו בהם, רק שנוקם בשביל עצמו באשר אין מלך בלא עם ועבדיו מוכיזם ושל עצמו נוקם, וררצה ה' כי יתודע לישראל כי עשה הכל לטובתם ולא לעצמו, ולכן תלה ה' מיתתו אחר מלחמות אלו, ומ"מ ינקום בשונאיהם נראה שלא להנאת עצמו כי אין לו תועלת בזה שמיד ימות אלא מאהבתו לישראל נקם נקמתם וזהו נקום נקמת בני ישראל ולא נקמתן ואחר תאסף אל עמך ואין לך בו תועלת והיינו רבותי' שעשה משה בשמחה הגם שאין לו תועלת רק לאהבתו לישראל עשה ומאחר שנתודע להם אהבת משה הוסיפו אהבה ולכן וימסרו בע"כ וק"ל.

כתב סופר

כנגד כל העם

וישלח אותם משה כו'. אותם ואת פנחס כו'. פירש רש"י מגיד שפינחס ה' שקול כנגד כולם. נראה לפרש ענין זה לפי שהמלך כנגד כל העם כדאיתא בכמה דוכתי ולקמן פירש רש"י דע"י פינחס נהרגו מלכי מדין ובלעם לפי שהפריחו את עצמן ע"י כשפים ופנחס הראה להם את הציץ שהי' בידו הרי שעי' פנחס נהרגו המלכים. ועיי' אנשי הצבא נהרגו העם. נמצא שהי' פנחס במה שנעשה על ידו שקול כנגד מה שנעשה ע"י כל אנשי הצבא כנ"ל לקרב ענין זה אל השכל.

חזקת סופר

מעין השבוע

איסור הקדמת שם ה'

במדרש עה"כ איש כי ידור נדר לה' הוא דכתיב ימינו כצל עובר, ובספרי קדושת לוי מפרש ע"פ הגמ' נדרים (י' ע"ב) ר' שמעון אומר מנין שלא יאמר אדם לה' עולה לה' מנחה לה' תודה וכו' דכתי' (ויקרא א' ב) קרבן לה', וכתבו האחרונים הטעם דחיישינן שמא ימות קודם שיאמר קרבן ויוציא ח"ו שם שמים לבטלה, (וכ"כ השלח"ק מס' פסחים מאמר מצע עשירה) וכן אמר הכתוב נדר לה' ולא כתב לה' נדר כנ"ל שמא ימות קודם וזה שאמר המדרש ימינו כצל עובר.

בס' כתנות אור מבאר על פי יסוד זה מ"ש בזה"ק ואתחנן (ח"ג רס"ז ע"ב) עה"כ כל עצמותי תאמרנה ה' מי כמוך, מאן חמי גרמא דאמרו שירתא אלא האי קרא בזמנא הקב"ה זמן לאחיא ולא תקנא גרמא מקמי שירתא מעלייתא ממה דאמרו ישראל על ימא, דה אינון לא אדכרא שמא אלא בתר תלתא מילין דכתי' מי כמוך, כמון באלים ה' והא אינון פקדמין דכבד אבי' מי כמוך, והכוונה שאצל שירת הים לא קדמו שם ה' משום החשש שמא ימות אמנם מתים שעתיד הקב"ה להחיות אינם חוזרין לעפרן כדא' בגמ' סנהדרין (צ"ב ע"א) וכיון דאזלא לה חשש מיתה מקדימין ה'.

והקשו המפרשים דלפ"ז אין אמר בונו להקצרים (רות ב' ד') ה' עמכם ואמרו לו הקצרים יברכך ה', הא עשה שלא כדין שהקדים השם לפני הדיבור, ות' החתים שבועו ידע ברוח הקודש שעתיד הוא ללדת מרות את עובד אבי' יא"כ ידע בבירור שלא ימות ולא היה צריך למיחש שמא ימות, ובדעת סופר תירץ דבאמת ליכא למיחש שמא ימות בזמן מועט ואינו כי אם היותו בעלמא מפני קדושת השם, וכאן אילו היה בונו אומר עמכם ה' היה משמע כאילו עשה ה' טפל ע"כ אמר ה' עמכם להורות שהוא העיקר (עיי"ש האריכות).

ובקול סופר תירץ שבועו היה רודף שלום לכן לא היה לו חשש מיתה כי כל רודף שלום ימצא אריכות ימים.

ואגב גרמא שי' לציין מה שתי' בס' ליקוט דניאל עפ"י הגמ' מס' ברכות (ו' ע"ב) שמי שנתנים לו שלום ואינו מחזיר נקרא גזלן שנאמר ואתם בערתם גזלת העני בבריכם, פירשי' גזלת העני שאין לו כלום לגזול ממנו ולא להחשיב על שלומו, וע"כ תקנו שהמקדים שלום אומר שלום עליכם והמשיב אומר עליכם השלום, דאם יאמר ג"כ שלום עליכם אפשר שיחשדו שהמשיב הוא המקדים, והמקדים אינו משיב ונמצא שהוא גזלן, וע"כ הקדים בונו ה' עמכם דהוא המקדים והשיב לו יברכך ה' להיכר שהם המשיבים, וכתבו בטעמי המנהגים (תקב) ובתל פליית טעם שהמקדים פותח שלום עליכם והעונה משיב עליכם השלום כיון דהמשיב אינו מי שפותח בשלום לית לי' הברכה של אריכות ימים ולכן אסור לו להקדים שלום דשלום הוא שמא דקוב"ה ויש לחשוש שמא ימות.

וכת' בספרי"ק ייטב פנים (מתן תורתנו) דא' במדרש (ויקרא פ"ה ג') בשעה שיאמר ישראל נעשה ונשמע קרא הקב"ה למלאך תמות ואמר לו אין לך רשות ליגע בהם לפי שהם בני, וזש"ה ויבאו כלם בברית יחד נעשה ונשמע אמרו כאחד, ואז נאמר לשטן אל תיגע בהם, וע"כ ופתחו וענו ה' אחד, והקדימו בשם לפי שלא היה אז חשש מיתה ועיי' יש"מ (פ' ויקרא) דבר פלא שאילנא אבי' נ"י על הא דאמר' שיאמר חטאת לה' ולא לה' חטאת משום שמא ימות וא"כ אין נפתח בתפילה ה' אלקי ישראל והשבעתי' לדאבמתי' אין חשש משום הזכרת שיש לבטלה דהא כיון אדעת' דתפילה רק דעיקר החשש דאם אינו אומר חטאת בתר לה' י"ל דהוי לה' כמו חירוף וגידוף לה' א' כמו לחולין ויסברו דגידוף ה' ומת, ולפ"ז אין שום חשש להקדים השם קודם הדיבור אלא בכגון דא.

הגליון הזה נתגרב לע"נ הרה"ח ר' יחזקאל צבי ב"ר דוד שלמה ע"ה
נפטר כ"ח תמוז

הגליון הזה נתגרב ע"י הרבני החשוב מו"ה מאיר צבי גרינבוים הי"ו
לע"נ אביו הרה"ח ר' וודא אר"י ב"ר מאיר צבי ע"ה - נפטר כ"ט תמוז

הגה"ק רבי אהרן נולד ברודניק בשנת תקפ"ו, בן רביעי לאביו רבינו הגה"ק מצאנז, נשא את הרבנית חנה עלקא בת הנגיד רבי יעקב וויינבערגער מדוקלא, וסמך על שלחנו, בשנת תרי"ז נתמנה על ידי אביו כרב הקרייז (גליל) צאנז, וסייע לו בניהול עניני הרבנות, נסתלק בשבת ר"ח אב תרס"ג בגיל ע"ז, ונטמן באהל אביו, חלק קטן מדברי תורתו מובא בספר מגד ארץ, ועוד בספרים שונים.

כשנולד הגה"ק מקרייז, שלח רבינו מצאנז לשאול את רבו הגה"ק מראפשיץ איזה שם לקרוא לו, והשיב, אהרן, וכן עשה, אחר כך כתב מרן מצאנז לחמיו הברוך טעם שנולד לו בן וקרא שמו בישראל אהרן, הברוך טעם ידע שאין במשפחת אבותו שם כזה, והקפיד שיקראו הבנים בשמות של המשפחה כנהוג, השיבו במכתב: וכי ממשפחת גרים אתה שאתה נותן שם מהחומש, כשנסתלק הגה"ק מקרייז אחרי יותר משבעים שנה, בר"ח אב, יומא דחילולא של אהרן הכהן, נתגלה לעין כל רוח קדשו של הגה"ק מראפשיץ בקריאת שמו, כי כפי הנראה היה לו ניצוץ מנשמתו.

רבינו מצאנז הלך פעם לטבול באמצע הלילה, וכיון שמשמשו היו ישינים, נתלזה עמו הגה"צ רבי משה מינדיגער מביקאוווסק, בחזרתם ראו שבבית הגה"ק מקרייז עדיין מאיר האור, ועלה רבי משה על כסא להציץ על מעשהו של הגה"ק מקרייז בשעה מאוחרת כזאת, וקרא להגה"ק מצאנז בלשון של חידוש: הלא לומד הוא (ער לערנט דאך), אמר לו מרן מצאנז: גאלגאן!, אילו ידעתי שלא יתגדלו כהוגן, הייתי חונק אותם במעי אמם, והוסיף לאמר: בני זה היה לו מינקת גסה, ולכן בילדותו עלה לו לימודו בקושי, אבל ברוך ד' שהתגבר על זה (ער האט דאס דורכגעבראכן).

שר בית הסוהר

בשנת תרל"ו הבריח איש בשם יוסף הכהן סחורה, ונתפס על ידי שומרי הגבול, וכשנחקר על ידם שיקר להם שהסחורה אינו שלו אלא של חבירו, ותבעה הממשלה מכס מן האיש ההוא, הלה קרא את יוסף לדין אצל הבי"ד בצאנז שבראשו עמד הגה"ק מקרייז, ופסקו שיוסף הנ"ל חייב לשלם, וכאשר לא צייט דינא, הוטל בשמטא, הלך יוסף הנ"ל והגיש מסירה על הגה"ק מקרייז אצל השלטון כי לפי חוקי המלוכה לא הורשו להשתמש בחרם, בעת ההוא היה הרה"ק מהר"י מבעלזא בצאנז להשתדל עם מרן מצאנז (שהרה"ק מטשחוב נעשה חתן אצלו, וזה היה הפעם היחיד שהיה בצאנז), ואחד מן המקורבים של הגה"ק מקרייז ביקש את הגה"ק מהר"י מבעלזא שיבקש ממרן מצאנז, לעורר רחמים שלא ידונו את בנו ובית דינו למאסר, מפני שיצא מזה חילול השם, כאשר מסר הגה"ק מבעלזא דברים הללו למרן מצאנז, ענה בקול: מוה, (כלומר: וכי זה חילול השם), יוסף הצדיק גם כן ישב בתפיסה, רבי ישראליטשי (מרז'ין) גם כן ישב בתפיסה, חילול השם הוא כששוכחין רגע אחד מהקב"ה, (בלשונו: וואס, יוסף הצדיק איז אויך געזעסן, רבי ישראליטשע איז אויך

חילולא דצדיקא

הרה"ק ר' אהרן האלברשטאם זצ"ל
אב"ד קרייז צאנז - ר"ח אב

געזעסן, א חילול השם איז אז מען פארגעסט איין רגע פון אויבערשטן).

יוסף הנ"ל היה כהן וכשלא נתנו לו ראשי הקהלה לעלות לדוכן בחג הפסח, הלשין עליהם, ונאסרו מיד אחרי החג כארבעים איש מראשי הקהלה, ובתוכם הגה"ק מקרייז ובית דינו, למשך ששה שבועות, ביום כ"ה ניסן נסתלק הרה"ק מצאנז, והורשה להגה"ק מקרייז ללכת לחלויה תחת משמר פקיד בית הסוהר, אחר כך חזר לבית הסוהר, והתחלפו המשמרות של מנין אנשים שבאו לבקרו שם, כדי שיוכל להתפלל לפני התיבה, וגם כדי להשלים את המנין לאמירת קדיש אחרי לימוד משניות לעילוי נשמת אביו הקדוש.

ועי' בילקוט אגרות קודש מכתב ק"ג בתאריך א' אמור כ"ה למב"י תרל"ו, והוא אחר הסתלקות מרן מצאנז, ועליו חתמו הגאון"ק משינאווא, קשאנב, וגארליץ, ושם בהערה מעיר שחסרה חתימת הגה"ק מקרייז משום שהיה אז עדיין בבית הסוהר.

הגה"ק משינאווא אמר שנהנה שבאו הדברים לידי כך שהשיבו את אחיו הגה"ק מקרייז במאסר, כי עד אז היה אי אפשר לצאת ידי שמים, כי מעיקר הדין חייבים להחרים, את מי שאינו מצייט דינא (כמבואר בשו"ע יו"ד סימן של"ד), והרבה פעמים נמנעים מזה, אבל כעת שמושיבים במאסר, פטורים לעשות כן אפילו לכתחילה, כי אין חיוב למסור נפש על זה.

ממלא מקום אביו

אחרי פטירת אביו מרן מצאנז, נשאר הגה"ק משינאווא לגור בצאנז, כשבדעתו למלא את מקום אביו כאב"ד דשם, מפני שהוא היה הבכור והחזיק כי לו משפט הרבנות, (כמבואר ברמב"ם הל' מלכים פ"א ה"ז, ומובא בקיצור ברמ"א יו"ד סוף סימן רמ"ה, ועיין מג"א סוף סימן נ"ג, ושו"ת דברי חיים ח"א יו"ד סימן נ"ג, ושו"ת חתם סופר או"ח סימן י"ב וי"ג), אך דעת הגה"ק מקרייז היתה שההתמנות שייכת לו, כי עוד בחיים חיותו בשנותיו האחרונות של מרן מצאנז, נהג הוא את כל עניני הרבנות, החסידים ואנשי מעשה רצו שהגה"ק משינאווא יעלה על כס הרבנות, אך ההמון עם שסלדו מעוז תקיפותו תמכו בהגה"ק מקרייז, וגם אחיו של הגה"ק משינאווא לא רצו שיהיה רב בצאנז, מפני ששינה כמה דברים בדירת אביו, וכדוגמא בחדר ששם למד הגה"ק מצאנז היה מסויד בסיד, ולקח הגה"ק משינאווא גרין וגרר ומחק את הסיד (משום זכר לחורבן), כמו כן היה

נחלק עם אביו בכמה דברים, ונשארה בינתיים ענין הרבנות תלוי ועומד.

כעבור שנה כתב מאן דהוא בעתון דברי גנות כנגד הגה"ק משינאווא, נענה ואמר הגה"ק משינאווא: אם כבר הגיעו הדברים לידי כך שכותבים מזה בכתבי העת אז אלך לי מכאן (אז מען לייגט שוין אין די צייטונגען וועל איך גיין), ועזב את העיר.

אחר כך היה הגה"ק משינאווא פעם בצאנז והלך לבקר את אחיו הגה"ק מקרייז, שאל לו הגה"ק מקרייז פשט על מאמר קשה בזוהר הקדוש, ענה לו הגה"ק משינאווא: נו, פ"י שבתחלה יאמר הוא מה שעלה בלבו על זה, ואמר לו הגה"ק מקרייז ביאור, והוטב מאוד בעיני הגה"ק משינאווא, דפק על השלחן והכריז שמוחל על הרבנות לאחיו מכיון שנוכח לדעת גדלותו בתורה, כשחזר הגה"ק משינאווא לביתו, שאל לו בנו הגה"ק רבי משה משינאווא, למה עשית כן (בלשונו: וואס האסטו געטוהן), ענה הגה"ק משינאווא: "לו ולא ולזרעו", פירוש שרק לו מחל הרבנות, אחר פטירת הגה"ק מקרייז (בר"ח אב תרס"ג), והגה"ק משינאווא כבר הסתלק מקודם בתרנ"ט), נסע הגה"ק רבי משה'לע משינאווא לצאנז ותבע את הרבנות על סמך שאביו מחל רק לו ולא לזרעו, שאלו את הגאון מברעזאן, ופסק שהרבנות שייכת לבנו של הגה"ק מקרייז.

ועיין בתשובת מהרש"ם (חלק ד סימן קמג) וז"ל: שאלה ברב אחד ששלי"ח והניח שני בנים והיה סכסוך ביניהם בדבר הרבנות ושניהם היו ראויים לאותה איצטלא, ומחמת מחלוקת עזב הבן הגדול הרבנות והלך לו לעיר אחרת, ואמר אח"כ כמה וכמה פעמים בפני רבים שמוחל לאחיו הצעיר הרבנות במחילה גמורה "רק לו ולא לזרעו", ואח"ז שלי"ח, ואחיו הנהיג עוד הרבנות איזה שנים ושלי"ח ג"כ, ושניהם הניחו אחריהם בנים ראויים לנהוג משרת הרבנות, ועתה שואל למי שייך הרבנות לבן אח הקטן, או לבן אח הגדול מחמת שלא מחל הרבנות רק לו ולא לזרעו, עי"ש.

פעם הלך הגה"ק מקרייז להתפלל על ציון אביו, ושם בביה"ח נקבר אחד שדיבר סרה נגדו ושבק חייו, ובשעה שהיה על הציון, הרים את מטהו וקרא ואמר: אף בעשר או עשרים שנים גם כן לא תיפטר מזה, והיה ניכר שמדבר נוכח המת ההוא, שביקש ממנו סליחה.

הגה"ק משינאווא התנצל פעם לפני אחיו הגה"ק מקרייז, שאין לו כיום רבי, ענה הגה"ק מקרייז: אם כן נעשים רבי בעצמו. וסברו שהגה"ק מקרייז לבדיחותא בעלמא קאמר הכי, אבל הגה"ק מקאלאשיץ אמר שיש בזה עצה טובה (וההסבר, שהעצה היא, או שנעשים רבי, או שנעשים חייל אצל רבי אחר, אבל לא הא ולא הא, לאו מילתא הוא). (י"ג אורות).

הגה"ק מקרייז לא הלך למקוה בימי זקנותו, אך ערב ר"ח אב (או יום אחד קודם) הלך, ונסתלק למחרתו.

זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

החמישי ו'ל במס' מכות (דף ז'): דרשו בפסוק ונשל
הברזל מן העץ, רבי סבר יש אם למסורת, ורבנן סברי
יש אם למקרא, וכן מצינו בכמה מקומות בש"ס (פסח
ז: קידושין יח: ועוד). וראוי להתבונן בלשון חכמים
והידמות דנקטו לשון אם על בנים, יש א"ם למסורת
יש א"ם למקרא. (ועיין בשלה הקדוש תשבע"ט כלל בגין
אב).

ונקדים מה דאיתא בזה"ק (פינחס דף ר"ג) פינחס
בן אלעזר בן אהרן הכהן, רבי אלעזר פתח ואמר
(משלי א ח) שמע בני מוסר אביך ואל תטוש תורת
אמך.

ויל' הרמז בזה דהנה ב' בלך כתב רש"ל
(במדר כ"ט) כי מראש צורים אראנו ומגבעות אשורנו,
אני מסתכל בראשיתן ובתחלת שרשיהן ואני רואה
אותם מיוסדים וחזקים כצורים וכגבעות הללו על ידי
אבות ואמהות. ויל' הכוונה כי בני ישראל מתגדלים
ומתחנכים בדרכי התורה והיראה, כבכ האבות ובכח
האמהות גם יחד, כי שניהם שותפים בחינוך הבנים.

והנה בפסוק פינחס בן אלעזר בן אהרן הכהן,
כתב רש"ל שבא הכתוב ויחסו אחר אהרן, ללמדנו
שזכה פינחס לכל מדרגותיו הנשגבות בכח החינוך
שקיבל מאביו אלעזר ואביו אהרן הכהן, ולזה
הסמך הזוהר הקדוש את הפסוק שמע בני מוסר
אביך ואל תטוש תורת אמך, להשמיענו אשר גם אמו
של פינחס יש לה חלק בחלק במדרגותיו של פינחס,
'פינחס האט געהאט א הייליגען טאטן, און האט
געהאט א הייליגע מאמע, ומכא מוסר אביך ותורת
אמך גם שניהם עלה ונתעלה במעלות הקדושה.

ובדברים האלו נאמר אף אנו, שמע בני מוסר
אביך, בכל עת תמיד נזכור מוסר אבינו כ"ק אבא
מארי זללה"ה, אשר לימד אותנו מנעורינו, אבל בו
בזמן ואל תטוש תורת אמך, לעולם לא נשכח תורת
אמינו עליה השלום הריני כפרת משכבה, אשר גידלה
וחינכה אותנו בדרכי היראה עם המסורה הקדושה
שקיבלה מאבותיה הקדושים מדור דור.

ועל זה רמזו חז"ל במליצת לשונם יש א"ם
למסורת, כי המסורה הקדושה מאבותינו הקדושים
יש לה קיום והמשכה על ידי תורת אמך, היא האם
המתנכת את בניה בדרכי טובים וישרים כאשר
קיבלה במסורה מאבותיה.

וזהו גם כן הרמז במאמרם יש א"ם למקרא,
דאיתא בגמרא (פרות ז'): נשים במאי זכיין באקריו
בנייהו לבי כנישתא ובאתנא גברייהו בי רבנן, ובכך
מה שהאב והבנים זוכים לישב באהלה של תורה
ולעסוק במקרא ובמשנה, הוא בכח האם העומדת
לימנעם לעולם ולסדרם שיוכלו לעסוק בתורה.

רש"ל כתב, פינחס בן אלעזר בן אהרן הכהן,
לפיכך בא הכתוב ויחסו אחר אהרן. ויל' הרמז בזה

דברות קודש מב"ק מרן אדמו"ר שליט"א

הספד לפני מותו של אמו הרבנית ע"ה
יום ב' מטו"מ כ"ג תמוז שנת תש"ע לפ"ק
נתפרסם ע"י ועד להוצאת ספרי כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

על פי מה ששנינו במשנה (אבות פ"ב מ"א) וכל מעשיך
בספר נכתבים, וכן מפורש בגמרא (מלאכי ג טו) ויקשב
ה' וישמע ויכתב ספר זכרון לפניו. והיינו בא הכתוב,
רומז לכל המעשים טובים של האדם אשר המה
כתובים בספר זכרון בשמים ממעל, ויחסו אחר אהרן,
שהכל הוא בכח החינוך שקיבלו מאבותיהם.

והן הן הרברים הנאמרים על אמי מורתי ע"ה
הכ"מ, עליה יש להמליץ הלשון בא הכתוב ויחסו אחר
אהרן, שנתגדלה בבית אביה הוא זקני הגה"ק (רבי
אהרן ט"ט) האב"ד ואלאואו זללה"ה, שהיה איש צדיק
תלמיד חכם וירא שמים מרבים, ובדרך זה אשר
ראתה בבית הוריה הקדושים, ככה גידלה וחינכה את
צאצאיה, לה נאה ולה יאה ליחסה אחר אהרן,
שהיתה נצר מטע בית קדוש הלזה, נכדת ק"ז הייטב
לב זללה"ה וק"ז הישגח משה זללה"ה, ושאר צדיקים
קדושי עליונים, וכל תולדה ותנהגותה היתה
לתפארת אבותיה.

כתיב (משלי לא ל) אשה יראת ה' היא תתהלל,
ולכאורה לפי דקדוק הלשון היה ראוי לומר אשה
יראה את ה', כשם שנאמר באיש (תהלים קכ"א) אשרי
איש ירא את ה', ומה הלשון אומרת יראת ה'.

אך י"ל הכוונה בזה, כי בשעה שרואים בית יהודי
אשר יראת ה' חופף עליו כל היום, הרי זה בכח
עבודת האם אשר בתמימותה וביראתה גידלה
צאצאיה ביראת ה' טהורה, וזה שאמר הכתוב, אשה
יראת ה' היא תתהלל, כי האשה היא תתהלל על
יראת ה' החופף על ביתה, כי היא השרישה בבניה
ובבנותיה יראת ה' טהורה עומדת לעד.

ובזה יש לפרש דברי רש"ל בפסוק כי מראש
צורים אראנו, אני מסתכל בראשית, רומז על יראת
שמים, על דרך הכתוב (תהלים קיא י) ראשית חכמה
יראת ה', ואני רואה אותם מיוסדים וחזקים על ידי
אבות ואמהות, כי האבות והאמהות השרישו יראת
שמים בבניהם אחריהם, ועל ידי זה הם מיוסדים
וחזקים בתורה ובמצוות, כאמרם (אבות פ"ג מ"ט) כל
שיראתו קודמת לחכמתו חכמתו מתקיימת.

עוד ירמזו דברי רש"ל אני מסתכל בראשית, הן
שנות הנעורים ראשית שנותיו של אדם, ואני רואה

אותם מיוסדים וחזקים כצורים וכגבעות הללו על ידי
אבות ואמהות, שעל ידי שניהם זוכה בימי נעורו
להתחנך לתורה ויר"ש, ובוה הם מיוסדים וחזקים גם
בימי הזקנה. וכדמצינו בגמרא (חולין כ"ד) אמר רבי
חנינא חמין ושמן שסכנתי אמי בילדותי הן עמדו לי
בעת זקנותי. ויל' בביאור הדברים, שמ"ן רומז על
התורה הקדושה (קדר פ"ט ס"ח), וחמ"ן רומז על
החמימות והתלהבות לדברים שבקדושה, אלו
הדברים אשר סכתה והשרישה בי אמי בילדותי, הן
עמדו לי בזקנותי ללכת בדרכי ישרים.

הנה כי כן נאמר על אמי מורתי ע"ה הכ"מ, אשר
כל רואיה הכירוה בתמימותה ויראתה וצניעותה עד
להפליא, ומעודה השרישה בבניה ובבנותיה אמונה
פשוטה ויראת ה', כמה נחלי דמעות שפכה כמים בכל
ערב שבת קודש בעת הדלקת הנרות, מה נורא היה
המחזה מדי שנה בשנה בערב יום הקדוש לעת ערב,
כאשר נכנסו כל הבנים להתברך מפי אבינו הגה"ק
זללה"ה, ואמינו ע"ה עמדה ובכחה מאין הפונות
והורידה כנחל דמעה בבכיות נוראות.

וכמו כן תפלתה מדי יום ביומו, ואמירת תהלים
שלה, הזוהרות במצוות בפרט בפרום חג הפסח, וכן
מדת הצדקה וחסד אשר פעלה ועשתה למען הכלל
והפרט, הן לטובת המוסדות והן לטובת עניים הגונים.

עוד יש לרמז בדברי רש"ל אני מסתכל
בראשית, היינו מדות טובות שהן ראשית ללימוד
התורה, כמו שאמרו חז"ל (ויקרא פ"ט ס"ג) דרך ארץ
קרמה לתורה. ואני רואה אותם מיוסדים וחזקים
כצורים וכגבעות הללו על ידי אבות ואמהות, כי
בניהם אחריהם יתדבקו במדותיהן הטובות. ובדבר זה
נתעשרה אמינו ע"ה במדות טובות ויקרות, כל ימיה
התהלכה בהנהגה של צניעות והנהגה של פשטות,
כדרך נשים צדקניות מדור דור.

ובדרך זה יתבאר גם הא דאיתא במדרש (שה"ש
פ"א ס"ב) על הפסוק (שיר השירים א טו) הנך יפה רעיתי
הנך יפה, הנך יפה בעולם הזה והנך יפה בעולם הבא.
הכוונה כי המעשים הטובים והנאים אשר פעלה בעולם
הזה, יש להם קיום והמשכה גם בהיותה בעולם הבא,
בוה שבניה ובני בניה תולכים בדרכיה הטובים.

ובכן בעת שאנו עומדים בפני מטתה הטהורה
של אמינו ע"ה, ואנו אומרים בכל לבב, הנך יפה
בעולם הזה, כל מעשיך הטובות אשר עשית בעולם
הזה, הנך יפה בעולם הבא, הן המה יהיו לנגד עינינו
תמיד גם בהיותך בעולם הבא, יש א"ם למסורת,
המסורה הקדושה אשר לימדה אותנו בעולם הזה,
נמסור לבנינו ולבני בנינו עד עולם, דמותה אצילותה
ומדותיה הטובות לא ימושו מנגד עינינו, ומעשיה
הטובים והנאים נזכור לעולמי עד.

(המשך בעמוד הבא)

להערות והארות: 845 662 4936 או ע"י הפעקס: 845 781 7213

Mailing Address: Mayones His. 51 Forest Rd. Unit 316 Suite #14 Monroe N.Y. 10950